

smo v soboto posneli vesti, da se je prvega mednarodnega kongresa za krščansko vzgojo na Dunaju udeležil tudi dr. Lovro Požar, gimnazijski ravnatelj v Ljubljani. Tej vesti smo pristavili doslovno: »Dr. Lovro Požar že ve, kaj dela. Bil je svoj čas član naprednega občinskega sveta ljubljanskega in ravnatelj višje tekleške šole. Ko mu je pa dišalo, da postane ravnatelj I. državne gimnazije, je pustil eno in drugo ter se je nagljal na dr. Šusteršičevo stran. Postal je ravnatelj: delu — plačilo! Sedaj šteje dneve in ure, kdaj pojde kateri deželni šolskih nadzornikov v pokoj, da stopi on na eno ali drugo izpraznjenih mest. Zato je bilo treba iti na Dunaj, da se pred vsem svetom pokaže, kako in kaj je s prepričanjem, ker danes daje samo prepričanje sposobnost. Značaj!« — Iz našega dostavka razvidi vsak, da dr. Požar sedanjí političní položaj izrabljati v svojo korist in kako si prizadeva sedaj, da postane deželni šolski nadzornik. »Slovenec« pa nam pod naslovom »Imenitni kristjani« v soboto odgovarja tako-le: »Dan«, kateri je pravzaprav organ »Učiteljske tiskarne«, napada danes g. ravnatelja Požarja, ker se je udeležil prvega mednarodnega kongresa za krščansko vzgojo. Ta kongres ni bil nobena strankarska prireditve, temuč so se zbrali na njem najodličnejši pedagogi krščanskega svetovnega naziranja čelaga sveta: Mercier, Willmann, Harbrich, Hornich, Kathrein, možje, ki uživajo svetoven sloves tudi med nekatoliškimi krogi in kojih dela krase vsako pedagoško knjižnico. Po mnenju gospodov iz »Učiteljske tiskarne« je pa smrten greh če se slovenski profesor udeleži kongresa za krščansko vzgojo! Gospodje so zdaj sebe in svojo pravo misljenje pokazali v bengalični luči. Zdaj naj pa še pride kdo izmed teh gospodov in govori o Kristusu in njegovih vzvišenih naukih! Ali veste, kako je Kristus dejal pismarjem?« — Kdor primerja to, kar smo pisali mi, in pa to, kar nam odgovarja »Slovenec«, bo pač takoj vedel, kako se pravi takim klerikalnim pisarjem!

— Naši policiji na znanje. Od več strani smo dobili sledečo pritožbo: Na Žabjaku se v neki gostilni silno malo zmenijo za policijske predpise. Aytomat ropota neprestano do pozne noči, ne oziraje se na policijski predpis, zjutraj na vse zgodaj prebivalci zopet nimajo miru pred njim. Ali ni nobenega stražnika, ki bi se malo pobrigal za ta kotichek. Občinstvo hoče imeti mir!

vam, se da to, kar je on sedaj danje sledilo, psihološko in logično takole pojasniti: Hafner se je Urbana le toliko časa bal, dokler ni pridobil svojega pisarja Sajovica, da je le ta vsu krivdo prevzel nase. Hafner je uvidel, da mu Urbanovo krivo pričevanje ni nič pomagalo, da je bil v zvezi temu obsojen in da se ima svoji oprostitvi pri drugi instanci zahvaliti edino Sajovičemu krivemu pričevanju. Najbrže se je takrat tudi govorilo o tem, da si je notar pridobil Urbana za ugodno pričevanje. Da pa notar ljudem pokaže, da to ni res, da obenem tudi Urbanu pokaže, da se ga ne boji, je pustil, da je tista malenkostna žalitev notarjevega otroka prišla pred sodišče, kjer je bila Urbanova žena obsojena. Urban — če se je res podal, da notarja reši iz nevarnosti krivega pričevanja — se je notarjevo postopanje zdaj ko je bil notar že rešen, zdelo kot velika nehvaležnost. Čut vzbudi drugi čut... Urbanu se je zbudila tudi vest storjenga krivega pričevanja... vse to mu je zrojilo v srcu in v glavi... šel je k svojemu predstojniku gozdarskemu oskrbniku Ribitschu ter mu priznal, da je po notarju zapeljan, krivo pričal. Ribitsch mu je predočil nevarnost tega priznanja... vse zastoj... Urban je vstrajal pri tem, da se ovadi samega sebe, Ribitsch se je obrnil tozadevno na višjo instanco v Gorici, od koder je dobil ukaz, naj se ovadba odstopi sodišču.

Vsi trije obsojeni.

Ta Urbanova ovadba je imela uspeh, da so bili radi hudodelstva goljufije vsi trije obsojeni; notar na tri, pisar Sajovic na dva, a Urban sam le na en mesec zapora. Hafner radi napeljevanja h krivemu pričevanju, Sajovic poleg tega in Urbana samo radi krivega pričanja.

Ex - notarja križevi pot.

Dočim sta obsojena Sajovic ter Urban odsejala svojo kazen, je Hafner, ki je z obsodbo izgubil svoj notarjat, s prošnjami na obnovitev razprave nastopil svoj križevi pot. Hotel je z novimi pričami dokazati, da je izključeno, da bi bil on pred zaslišanjem glede kolportaže nagovarjal Urbana. Njegova soproga je dobro, da je bil tisto jutro do blizu pol 9. ure v postelji, a dve drugi priči zopet veste, da je bil malo pred 9. uro v pisarni. Prošnji za obnovu niso hoteli ugoditi, ne v Gradcu, ne na Dunaju. Tudi klerikalci se izpočetka niso hoteli eksponirati za človeka, o katerem dobro vedo, da je že kot naravoslovec popolen ateist in tudi sicer politično za nobeno posebno uporabo. A pozneje so se odločili vendar za veliko kravjo kupčijo na Dunaju. Po preteku dveh let se je kar naenkrat dovolila obnova razprave in zato se je delegiralo celjsko sodišče. Tega je zdaj ravno dve leti. Hafner je bil pred celjsko poroto na začudenje vseh juristov oproščen.

Grobokop v svojem grobu.

Malo jih je, o katerih bi se moglo tako kot o Hafnerju reči, da je sam grobokop svojega groba. Pa ni ga izučil polom, ki ga je imel pred to afero z dr. Slancem, ni ga izmordovala bridka izkušnja, ko je radi skrajno neokusnega še bolj pa za notarja nepotrebnega pamfleta izročil sebe in svojo družino negotovi usodi skozi več kot dve leti. Hafner je bil za sliho oproščen, dobil je v Ljubljani lep notarjat, dobil je povrnjeno škodo, kaj je hotel še več. Ko so izvenjele kritike to in ono stran, ko se je v javnosti na celo afero začelo pozabljati — pa je ta mnogo izkušeni mož kot grobokop vzel lopato, pa začel iznova razkopavati svoj grob. In sicer da se vrnemo k sobotni razpravi — takole:

Že v letu 1908., ko je Hafner izvedel za Urbanovo ovadbo, je Hafner vložil proti Urbanu tožbo radi razžaljenja časti, češ, da ga je krivično ovadil zaradi napeljevanja h krivemu pričevanju. Razprava proti Urbanu je bila že razpisana. Ker pa je med tem časom že tekla tožba proti Hafnerju samemu, se je morala razprava preložiti. To se je zgodilo čez dve leti v Celju. Hafner se je, komaj je bil v Celju oproščen, spomnil te doslej že mrtve tožbe proti Urbanu in jo zbudil od mrtvih. Zahteval je celo pet ali celo osem tisoč odškodnine od ubogega Urbana. Tedanji kostanjeviški sodnik je Urbana obsodil na en mesec zapora. Na podlagi te obsodbe je tudi novomeško okrožno sodišče Urbana obsodilo na odškodnino 5000 K, ki jo bi moral Urban plačati notarju. Da bi ta revež mogel zadovoljiti poželjenje svojega bogatega sovražnika, bi moral prodati svojo streho ter z zeno vred oditi s trehuhom za kruhom. Upal je, da se s pritožbo proti ti razsodbi reši, pa to upanje mu je podrl njegov zastopnik dr. Slanc sam, ki mu je svetoval naj si s pritožbo raje ne dela še večjih stroškov, ker pomagala mu itak ne bo. Urban je obsedel mesec zapora.

Toda sedaj se je zgodilo nekaj nepričakovane, kar je oživilo mrtve iz groba, ki ga je grobokop sam sebi izkopal.

Nove priče proti Hafnerju.

Ko so domačini videli, kako Hafner sedaj postopa proti Urbanu, so se odločili, da pomagajo Urbanu, ki je od tedaj res postal »Ubogi Urban«. Dr. Slancu so se jele prijavljati priče, ki se dobro spominjajo, da je Hafner na dan zaslišanja 12. oktobra 1907. se pred zaslišanjem Urbana nagovarjal h krivemu pričevanju. Ko sta bila Hafner in Sajovic radi kolportaže zaslišana, ste prišle dve v gradu stanujoči ženski na razgovor, češ, kako bo to izpadlo. Na to je ena rekla, nič ne bo hudega za notarja, saj mi je Sajovic danes jutraj povedal, da sta že pripravila Urbana, kako naj za notarja govori. Eno pa je notarja videla med 7. in 8. uro jutraj na vrtu govoriti z Urbanom; torej tisto jutro, radi kojega je notarjeva soproga pričala, da je bil njen mož do polu 9. ure v postelji. Tudi je dr. Slanc dobival od notarjevih razbremenilnih prič pisma, iz kojih se da dokazati, da jim je notar sugeriral, kako naj govore pri razpravi v Celju.

S tem važnim protirožjem v roki je dr. Slanc se obrnil do državnega pravdnika v Celju in višjega drž. pravdnika v Gradcu, naj se uvede obnovitev, kazenskega postopanja

proti notarju Hafnerju. Pa gospodje so naredili že križ čez to afero. Dr. Slanc ni še obupal. Preštudiral je natanko ta akt posebno pa razsodbo celjskega sodišča in na podlagi vsega tega materijala zaprosil za obnovo, ozi. razveljavlo razsodbe proti Urbanu pri okrajnem sodišču v Kostanjevici.

Obnova razprave dovoljena.

Sodišče v Kostanjevici je ugodilo dr. Slancu. Prošnji. Najprej je pustilo zaslišati po dr. Slancu navedene nove priče, ki so izpovedale, da je Hafner Urbana res napeljeval h krivemu pričevanju. Poleg tega je sodišče razpisalo za soboto, dne 14. septembra ustmeno razpravo.

»Ubogi Urban« oproščen.

Notarja Hafnerja kot obtožitelja ni bilo k razpravi. Pustil se je zastopati po dr. Adlešiču iz dr. Peganove pisarne, Urbana, ki je bil navzoč, je zastopal dr. Slanc sam. Sodnik je skušal stranki poravnati. Urban je bil za to pripravljen. Vsaj kazen je že odsedel, gre se mu največ za to, da reši sebe in ženo beraštva. Dr. Slanc je postavil pogoj, da H. odstopi od obtožbe tudi radi tiste odškodnine na 5000 K in da plača poleg stroškov tudi nekako odškodnino Urbanu za tisti mesec, ki ga je zaradi njega po nedolžnem moral odsedeti. Dr. Adlešič se je tem pogojem le smejal. Po brezuspešnosti poskusa poravnave, se je razprava pričela. Dr. Slanc se je v glavnem skliceval na v prošnji že navedena dokazila. Stal je več predlogov, med temi tudi, da naj se prečita tista znamenita razsodba celjskega sodišča. Dr. Adlešič je seveda vsem predlogom ugovarjal. Glede čitanja razsodbe celjskega sodišča ugovarja, da je bilo to tožencu (Urbanu) že pri prvi razpravi, ko je bil obsojen, znano. Nasproti temu sodnik ugotovi, da to Urbanu takrat ni bilo še znano.

Potem navaja Hafnerjeve priče, proti katerim se je toženec baže izrazil, da Urban dobro ve, da je notar nedolžen, da ga na vseeno hoče spraviti ob kruh, če ne bo šlo po pravici, pa po krivici. Temu nasproti dr. Slanc ugovarja, da za ni človeka na svetu, ki bi bil tako neumen kaj takega pripovedovati pričam, posebno takim, kot so te. Kajti Hafnerjeve priče: Miloš Miloković je Hafnerju dolžan več tisoč kron, druga priča Mara Vukčević je njegova hči, tretja priča Jordan pa je kakor izpričuje njegovo na dr. Slancu vpslano pismo, ki ga je Jordanu pisal Hafner, v tem oziru nezanesljivo.

Nato so prešli še enkrat na poravnavo, kakor se je že pri prvi razpravi govorilo o nji. Hafner bi rad, da Urban prekliče svojo ovadbo kot laž, da plača vse stroške, in pa še tistih 5000 K odškodnine. Teh pogojev Urban seveda tudi sedaj ni sprejel.

Dr. Adlešič predlaga nove priče in sicer oficijanta Petroviča v Ljubljani, ki bo kakor tudi njegova žena izpovedal, da mu je Urban še pred ovadbo grozil, da Hafnerja uniči, če drugače ne bo šlo pa po krivici. Dalje navaja gozd. oskrbnika Ribitscha, ki bo izpovedal, da Urban takrat ko je prišel k njemu povedal, da bo Hafnerja in samega sebe ovadil, ni nič govoril, da to stori le za to, ker ga peče vest, da je prvi pri zaslišanju kot priča krivo pričeval. Zasliši naj se tudi Hafner kot priča in sicer: da je ta Ribitsch njegov veliki sovražnik. Dr. Slanc: Prosim g. sodnik, da se konstatuje to protislovje: Ravno preje navaja g. nasprotnik tega Ribitscha kot pričo za Hafnerja, a zdaj pa sam prizna, da je ta priča v drugi stvari izpovedbe strašno sovražna Hafnerju. Kako mora taka priča zanesljivo pričati? (Smeh.)

Hafner se naj dalje zasliši, da je on s tem, da ga Bučar in Globočnik tožita radi hišnega pamfleta, izvedel šele 12. oktobra 1907 popoldne. Urbana pa da ta dan pred zaslišanjem sploh videl ni.

Tudi Sajovic naj se zasliši in sicer: da pred 11. oktobrom sploh nista nič vedela o kaki ovadbi, da jima niti predmet zaslišanja ni bil preje znan, kakor šele ko sta že bila zaslišana, da je Hafner še strogo posvaril Sajovica, naj ja nikar z Urbanom o tej stvari nič ne govori. — Dr. Slanc: Prosim, da se tudi to kričeče nasprotje konstatuje. Če Hafner in Sajovic — kar so vsi drugi vedeli — res do zadnjega trenutka nista vedela o tožbi in ovadbi, kako je mogoče, da je Hafner svojega pisarja strogo posvaril, o tej stvari z Urbanom sploh nič ne govoriti! Sicer pa sta dobila vabilo k zaslišanju en dan popreje in na vabilu samega sta lahko vedela, zakaj se gre. (Zopet smeh.) — Sodnik je odklonil vse predloge obeh strank, proti čemer sta se obe stranki pritožili. Ko sta oba zastopnika povedala še vsak svoje mnenje za in proti oprostitvi »Ubogega Urbana«, razglasi sodnik obsodbo.

»Ubogi Urban« je prost

ker je svojo ovadbo proti Hafnerju vložil v dobri veri, da je ista opravičena.

Hafnerjeve afere še ne bo konca.

Dr. Adlešič je seveda takoj prijavil vzklic proti razveljavi prve obsodbe. In tako bo šla ta afera dalje na drugo instanco v Novo mesto, kjer se bo prava razprava šele pričela. Dvignil se bo zopet ves prah, ki že skozi 5 let praši to prvotno samonasebi malenkostno zadevo, ki jo je grobokop svoje usode notar Hafner sam spravil v veliko politično afero. Naj izpade konečna rešitev za »Ubogega Urbana« tako ali tako, eno je gotovo, da v vsakem slučaju za obnovitev porodi poleg starih zopet nove žrtve. In te na vesti bo imel — če tudi zdaj zmaga — sam Grobokop v svojem grobu!

Abiturijentski sestanek naprednih dijaških struj.

Včeraj se je vršil abiturijentski sestanek vsega naprednega dijaštva. Sestanek je otvoril tov. Vinko Zorc s pozdravom na vse navzoče. Za predsednika sestanka je bil izvoljen

fov. Avg. Jenko, za zapisničarja tov. Fedor Šlajmer in tov. Lapajne. Na dnevnem redu so bili trije referati: 1. Počitniška zveza. 2. Slovenci in Jugoslovanci. 3. Vprašanje naraščanja na srednjih šolah.

Počitniška zveza je važen faktor, ki pospešuje samo izobrazba naprednega dijaštva. Dosedanja počitniška zveza ni bila pravzaprav nobena enotna zveza. Letos pa moramo napraviti enotno počitniško zvezo, v kateri bodo vsi jugoslovanski napredni dijaki, napraviti se mora torej enotna počitniška organizacija. Počitniška zveza naj razširi svoj delokrog tudi na to, da bo dajala dijakom pojasnila glede potovanja prirejala po možnosti skupna potovanja. Vedno več pozornosti mora obračati na jugoslovanske dežele, katere mora poznati vsak slovenski napreden dijak. V ta namen mora dobiti počitniška zveza svoje člane po vsem jugu. Z delom po tem načrtu se naj začne koj v začetku šolskega leta. Na dijake vseh zavodov se naj pošlje koj tozadevne načrte, da koj začno pristopati k zvezi. K debati se je oglašil tov. Rus, ki je predlagal, da se da počitniško zvezo in sploh akcijo za brezplačna dijaška prenočišča S. P. D. Predlog tov. Bohinjca, da se izda seznam brezplačnih prenočišč ob enem s prenočišči klerikalnega dijaštva v kalendarju S. P. D., je po daljši debati propadel, ker napredno dijaštvo hoče imeti svojo enotno počitniško organizacijo.

(Dolge.)

Nainovejša telefonska in brzojavna poročila.

BOLGARSKA IN TURČIJA.

Odpoklic bolgarskega poslanika v Carigradu.

Frankfurt, 16. septembra. »Frankfurter Zeitung« poroča iz Sofije, da namerava bolgarska vlada odpoklicati svojega poslanika iz Carigrada.

Sofija, 16. septembra. Vest, da namerava vlada odpoklicati svojega poslanika iz Carigrada, se uradno dementira, kljub temu, da je položaj med Turško in Bolgarsko skrajno kritičen.

BOLGARSKO POSOJILO.

Petrograd, 16. septembra. V tukajšnjih političnih krogih sodijo o situaciji na Balkanu skrajno pesimistično. Nekateri so mnenja, da je vojna med Bolgarsko in Turško neizogibna. Poset velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča je baje v ozki zvezi s posojilom, katerega hoče Bolgarska najeti na Francoskem v vojne svrhe.

ZBLIŽANJE SRBIJE IN ČRNE GORE.

Belgrad, 16. septembra. »Tribuna« javlja z rezervo, da je nesoglasje med srbsko in črnogorsko dinastijo odstranjeno in da sta se kralj Nikita in srbski ministrski predsednik Pasić pomirila.

PRINC GJORGJE.

Belgrad, 16. septembra. Princ Gjorgje, ki je zadnji čas nevarno obolel, je sedaj že skoro popolnoma ozdravel. Koncem meseca septembra odpotuje v Belgrad.

RAZNO.

Iz zgodovine zrakoplova. Že Leonardo da Vinci, veliki italijanski umetnik, je iznašel model aeroplana. Ruski romanopisec Mereškovsky piše v svojem romanu »Leonardo da Vinci« zelo obširno in zanimivo o tej iznajdbi. L. 1843. pa je iznašel Anglež Henson današnjim aeropla-

nom sila podoben stroj s perotnicama, repom in kolesci ter s krmilom. Slika tega Hensonovega aeroplana, ki se je zval »Ariel«, je docela enaka današnjim modernim aeroplanom, toda gnala ga je par, ne pa še elektrika. To pa je bilo za »Ariela« gotovo usodno. Allgem. Moden-Zeitung« poroča v svoji literaturnoumetniški prilogi »Bildermagazin«, Leipzig 1843, Nr. 27, o tem »Arielu« obširno ter prinaša tudi njegovo velezanimivo sliko. Henson je nameraval zleteti s svojim aeroplanom v treh dneh od Londona v Kalkuto. Ali se mu je to posrečilo, list ne poroča. Značilno je, da l. 1843. še nihče ni verjel, da bo tak aeroplan sploh kdaj mogel resnično leteti. V tem listu se še celo uredništvo roga iznajditelju. Iznajdba se mu zdi smešna in zatruje, da se mora ponesrečiti. »Vsak tak poiskus se mora izjaloviti, ker prezira zakone materije in moč mehanizma v posnemanju funkcij živalskega življenja napačno računa. Ljudje pa se dajo slepariti in celo navdušiti.« piše ta list. Od leta 1843. do danes je minulo 69 let, a videli smo letati varno in elegantno tak aeroplan tudi že v Ljubljani. Zasmehovani Henson je mrtev a njegova iznajdba živi večno!

Listnica uredništva: »Ekspress« Novo mesto: Pismo je prišlo šele včeraj dopoldne. — G. Jozua: Članek »20 septembra 1908« ne moremo priobčiti, ker zapade gotovo konfiskaciji.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Meblovana soba s posebnim vhomom se takoj odda v Spodnji Šiški, Planinska cesta 271. II. na desno. 633—2

Lepa, velika opremljena mesečna soba s posebnim vhomom, ležeča proti južni strani, se odda s 1. oktobrom v Dalmatinovi ulici št. 15. II. nadstr. 646—2

Stavbeni risar

Čeh z 12 letno prakso, več vseh stavbenih del želi primerne službe. Ponudbe sprejema »Prva anončna pisarna«.

Ali ste pokusili posebno specialiteto likerja zdravnik želodca?

Šolske knjige

za vse srednje, meščanske in ljudske šole

v najnovejših odobrenih izdajah ter vse šolske potrebščine v najboljši kakovosti priporoča po zmerni ceni

L. Schwentner

v Ljubljani, Prešernova ulica 3.

Ravnokar došla velika izbira oblek za šolsko mladino

za deklice in dečke. — Najnovejše obleke, površnike in raglane za gospode. Najmodernejšo in največjo izbero damske konfekcije, kakor valetaje, raglane, kostume, jopice, krila in bluže po priznani najnižjih cenah priporoča

»Angleško skladišče oblek«
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Vse šolske knjige

ima v predpisanih izdajah in veliki množini v zalogi trvdka

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg

trgovina s knjigami in muzikalijami
Ljubljana, Kongresni trg šte. 2.

Seznam učnih knjig se oddajajo zastonj.